

Ρεπορτάζ από το μέλλον

Τα χρόνια πριν την επανάσταση

Αλήθεια, πώς θα περιγράψει ο δημοσιογράφος του μέλλοντος την σημερινή κατάσταση στην Ελλάδα; Αναφερόμαστε στον οξυδερκή ξένο δημοσιογράφο που δεν περιορίζεται από την λογοκρισία και έχει ασφαλή χρονική απόσταση από τα γεγονότα. Άλλωστε «[ό]ταν κανείς εκτιμάει γεγονότα και ολόκληρες σειρές γεγονότων από την τρέχουσα ιστορία ποτέ δε θα είναι σε θέση να ανατρέξει ως τις τελευταίες οικονομικές αιτίες. Ακόμα και σήμερα, που τα σχετικά ειδικά όργανα του Τύπου προμηθεύουν τόσο άφθονο υλικό, θα είναι αδύνατο [...] να παρακολουθεί κανείς μέρα με τη μέρα την πορεία της βιομηχανίας και του εμπορίου στην παγκόσμια αγορά και τις μεταβολές που συντελούνται στις μέθοδες παραγωγής έτσι που να μπορεί, σε οποιαδήποτε στιγμή, να βγάξει ένα γενικό συμπέρασμα, απ' αυτούς τους πολύμορφα μπλεγμένους και πάντα μεταβαλλόμενους παράγοντες, που χώρια απ' αυτό, τις περισσότερες φορές οι σπουδαιότεροι τους ενεργούν για πολύ καιρό στα κρυφά, προτού προβάλλουν ξαφνικά στην επιφάνεια με βίαιο τρόπο. Η σαφής επισκόπηση της οικονομικής ιστορίας μιας δοσμένης περιόδου ποτέ δεν μπορεί να γίνει ταυτόχρονα με τα γεγονότα, αλλά μόνο κατοπινά, ύστερα από τη σχετική συγκέντρωση και το σχετικό κοσκίνισμα του υλικού.» (σ.8)

Αυτό το ενδιαφέρον πείραμα σας παρουσιάζουμε ευθύς αμέσως.

Ας πούμε λοιπόν ότι το 2050, με αφορμή τα 35 χρόνια από το Ελληνικό Δημοψήφισμα της 5^{ης} Ιουλίου, η Libération αποφάσισε να κάνει ένα αφιέρωμα για την κατάσταση που επικρατούσε στην Ελλάδα πριν από το ξέσπασμα της επανάστασης. Το παρόν άρθρο ανατέθηκε σε ένα νέο και φέρελπι δημοσιογράφο, κυρίως λόγω της συνωνυμίας του με τον Κάρολο Μαρξ. Η αναφορά που κάνει εδώ ο δημοσιογράφος στην μοναρχία δεν πρέπει να ξενίζει τον αναγνώστη. Η [μεγάλη κωλοτούμπα](#) του Αλέξη στο Δημοψήφισμα χαρακτήρισαν την [επακόλουθη επέλαση του κεφαλαίου εναντίον του λαού](#) στην αστική δημοσιογραφία ως «μοναρχία του Ιούλη».

Ας περάσουμε λοιπόν, χωρίς άλλη καθυστέρηση, στο ρεπορτάζ από το μέλλον που έστειλε ο δημοσιογράφος στον αρχισυντάκτη.

Δημοσιονομικές δυσχέρειες έκαναν τη μοναρχία του Ιούλη να είναι από την αρχή εξαρτημένη από τη μεγαλοαστική τάξη και η εξάρτηση της από τη μεγαλοαστική τάξη έγινε μια αστείρευτη πηγή για το μέγλωμα των δημοσιονομικών δυσχερειών. Ήταν αδύνατο να υποταχθεί η διοίκηση του κράτους στο συμφέρον της εθνικής παραγωγής χωρίς ν' αποκατασταθεί το ισοζύγιο στον προϋπολογισμό, το ισοζύγιο ανάμεσα στις κρατικές δαπάνες και τα κρατικά έσοδα. Και πώς να αποκατασταθεί αυτό το ισοζύγιο δίχως την περιστολή των κρατικών δαπανών, δηλαδή δίχως να θιχτούν συμφέροντα που αποτελούσαν ισάριθμα στηρίγματα του συστήματος που κυριαρχούσε και χωρίς να ξαναρυθμιστεί η κατανομή των φόρων, δηλαδή χωρίς να ριχτεί ένα σημαντικό μέρος του φορολογικού βάρους στους ώμους της ίδιας της μεγαλοαστικής τάξης;

Αντίθετα, η ομάδα της αστικής τάξης που κυβερνούσε και νομοθετούσε με τα κοινοβούλια, είχε άμεσο συμφέρον στην καταχρέωση του κράτους. Το κρατικό έλλειμμα, αυτό ήταν ίσα-ίσα το καθαυτό αντικείμενο της κερδοσκοπίας της και η κύρια πηγή του πλουτισμού της. Κάθε χρόνο κι από ένα νέο έλλειμμα. Ύστερα από κάθε τέσσερα-πέντε χρόνια κι από ένα νέο δάνειο. Και κάθε νέο δάνειο πρόσφερε στη χρηματική αριστοκρατία μια καινούργια ευκαιρία να κατακλέβει το κράτος, που κρατιόταν τεχνικά στο χείλος της χρεοκοπίας - και που ήταν υποχρεωμένο να διαπραγματεύεται με τους τραπεζίτες κάτω από τους πιο δυσμενείς όρους. Κάθε νέο δάνειο της πρόσφερε μιαν ακόμη ευκαιρία να καταληστεύει με χρηματιστηριακές επιχειρήσεις το κοινό που τοποθετούσε τα κεφάλαια του σε κρατικά ομόλογα και που στα μυστικά τους ήταν μπασμένες η κυβέρνηση και η πλειοψηφία της Βουλής. Γενικά, η αστάθεια στην κατάσταση της κρατικής πίστης και η γνώση των κρατικών μυστικών, έδινε στους τραπεζίτες και στους συνεταίρους τους στα κοινοβούλια και στο θρόνο τη δυνατότητα να προκαλούν εξαιρετικές, απότομες διακυμάνσεις στην τρέχουσα τιμή των κρατικών τίτλων, που δεν μπορούσαν να 'χουν κάθε φορά άλλο αποτέλεσμα παρά την καταστροφή μιας μάζας μικρότερων κεφαλαιούχων και το μυθικά γρήγορο πλουτισμό των μεγάλων παιχτών. [...]

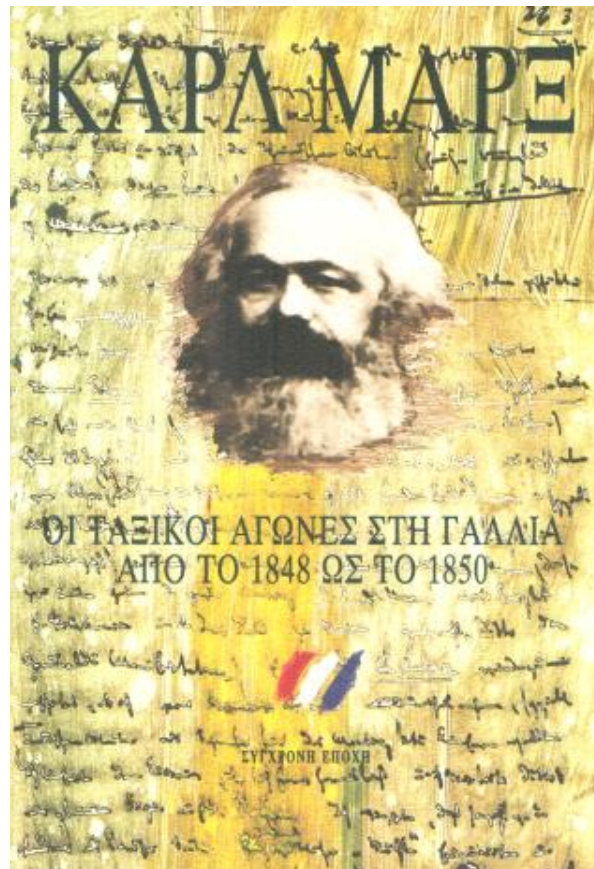
Τα τεράστια ποσά που κυλούσαν έτσι μέσα από τα χέρια του κράτους, έδιναν επιπλέον ευκαιρίες για δόλια συμβόλαια προμηθειών, για δωροδοκίες, καταχρήσεις και για κάθε λογής μαγαποντιές. Η εξαπάτηση του κράτους, όπως γινόταν χοντρικά με τα δάνεια, επαναλαμβανόταν και λιανικά στα δημόσια έργα. Οι σχέσεις ανάμεσα στη Βουλή και στην κυβέρνηση πολλαπλασιάζονταν σα σχέσεις ανάμεσα σε ξεχωριστές διαχειρίσεις και σε ξεχωριστούς εργολάβους. (σσ.37-8)

Αλίμονο όμως, και για κακή τύχη του κακόμοιρου του δημοσιογράφου μας, ο αρχισυντάκτης είναι άνθρωπος με γνώσεις και μνήμη. Μόλις παίρνει στα χέρια του το άρθρο και το διαβάσει γίνεται κατακόκκινος. Χωρίς να αρθρώσει λέξη, τρέχει στην πλούσια βιβλιοθήκη που βρίσκεται πίσω του και κατεβάζει ένα βιβλίο. Το ξεφυλλίζει με ανυπομονησία, σχεδόν μανία – βρίσκει την σελίδα, την διατρέχει – λογοκλοπή! Το κείμενο είχε γραφτεί 200 χρόνια πριν χωρίς καμιά ασφαλή χρονική απόσταση από τα γεγονότα!! Σαν να μην πέρασε μια μέρα...

Κι αφού φτάσαμε σε ένα κείμενο του 1850 που μοιάζει να έχει γραφτεί στο μέλλον, ας δούμε κι ένα του συμπέρασμα για τότε.

η παγκόσμια εμπορική κρίση του 1847 ήταν η καθαυτό μητέρα των επαναστάσεων του Φλεβάρη και του Μάρτη, και [...] η βιομηχανική ευημερία που ξαναγύριζε βαθμιαία από τα μέσα του 1848 και έφτασε στην πλήρη άνθηση της το 1849 και το 1850, ήταν η ζωογόνα δύναμη της ευρωπαϊκής αντίδρασης, που ξαναδυνάμωσε. [...]

«Μια νέα επανάσταση είναι δυνατή μονάχα σαν συνέπεια μιας νέας κρίσης. Είναι όμως τόσο βέβαιη όσο και αυτή.» (σ.10)

Κ. Μαρξ, 2012, Ταξικοί Αγώνες στη Γαλλία από το 1848 ως το 1850, Αθήνα: Σύγχρονη Εποχή

Το πρώτο απόσπασμα (σ.8) και το τρίτο (σ.10) ανήκουν στον Ένγκελς από τον πρόλογο του 1895.

(Για το μύθευμα: Γιώργος Λαμπρινίδης)

Σεπτέμβριος 2017